

ความต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกของห้องสมุดเฉพาะ

นางสาว อุมารณี พรหมสิงห์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริศนากวีอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-445-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16727022

NEED FOR TECHNOLOGY OUTSOURCING SERVICE OF SPECIAL LIBRARIES

Miss Umaporn Promsingh

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-445-4

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อุมารณ์ พรหมสิงห์ : ความต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกของห้องสมุดเฉพาะ (NEED FOR TECHNOLOGY OUTSOURCING SERVICE OF SPECIAL LIBRARIES) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์. อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.สุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล. 198 หน้า. ISBN 974-632-445-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกของห้องสมุดเฉพาะและสาเหตุจูงใจให้ห้องสมุดเฉพาะต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก รวมทั้งศึกษาทัศนคติของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบงานห้องสมุดเฉพาะเกี่ยวกับการเห็นความสำคัญและการให้ความสนับสนุนการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก

การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับหัวหน้า/ผู้อำนวยการห้องสมุดและแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุด

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดเฉพาะส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก ด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติและการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภายในห้องสมุด ปัจจัยภายนอกที่ทำให้ห้องสมุดเฉพาะต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก คือ ความคาดหวังจากผู้ใช้ ส่วนปัจจัยภายในที่ทำให้ห้องสมุดเฉพาะต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก คือ ความต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของห้องสมุด ในส่วนทัศนคติของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุดนั้นพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกในระดับปานกลางถึงมากและสนับสนุนให้ห้องสมุดเฉพาะใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกในระดับปานกลางทุกด้าน

ภาควิชา .....บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิสิต .....อุมารณ์ พรหมสิงห์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....สุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล.....

C310468 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: TECHNOLOGY OUTSOURCING SERVICE / SPECIAL LIBRARIES
UMAPORN PROMSINGH : NEED FOR TECHNOLOGY OUTSOURCING SERVICE OF
SPECIAL LIBRARIES. THESIS ADVISOR : PIMRUMPAI PREMSMIT, D.A.
THESIS CO-ADVISOR : SUPORN PATUMTAEWAPIBAL, Ph.D. 198 pp.
ISBN 974-632-445-4.

The purposes of this research are to study the need for technology outsourcing service of special libraries and reasons for requiring such service; and to investigate the attitudes of administrators of special library's parent institutions in terms of the importance of the outsourcing service perceived by the administrators and the support for outsourcing service utilization.

Data is gathered from two types of questionnaires, i.e., questionnaire for library administrators, and questionnaire for administrators of library's parent institutions.

The result indicates that most of special libraries want technology outsourcing service in terms of library automation, and database development. The most important internal factor affecting the use of outsourcing service is users' expectation, while the most important external factor is the need to increase library services' effectiveness. The administrators of library's parent institutions perceive the importance of technology outsourcing service in various aspects at moderate to high level, while supporting the use at moderate level.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต..... อุมาพร พรหมสิงห์

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... พวงมาลัย วัฒนศิริ

ปีการศึกษา 2537.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... ศุภนิล วัฒนศิริ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม้หน่ายกิจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ชลัยพร เหมะรัชตะ และ อาจารย์ ประดิษฐา ศิริพันธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร. สุธิพร บhumเทวาทิบาล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาและสละเวลาอันมีค่าให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สิบสนธิ ที่กรุณาช่วยเหลือและแนะแนวทางในการเขียนโครงร่างการวิจัย

ขอบพระคุณ ผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบงานห้องสมุดและหัวหน้า/ผู้อำนวยการห้องสมุดทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ ขอกราบขอบคุณ บิดา-มารดา ที่สนับสนุนการศึกษาและให้กำลังใจผู้วิจัยในการทําวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม ขอบัง ัญญลักษณ์ พรหมสิงห์ และ ณัฐวัฒน์ พรหมสิงห์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และเป็นกำลังใจในการทํางานวิจัยครั้งนี้ได้สำเร็จสมความมุ่งหมาย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ด

บทที่

1 บทนำ

ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
แนว เหตุผล.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดาเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
คำอธิบายศัพท์.....	8

2 บริษัทัสนัรณการที่เกี่ยวข้ง

บริการจากหน่วยงานภายนอก.....	10
พัฒนาการของการใช้บริการจากหน่วยงานภายนอกของห้องสมุด.....	10
สาเหตุที่ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	13
ข้อดีและข้อเสียของการใช้บริการจากหน่วยงานภายนอก.....	14
ประเภทบริการของหน่วยงานภายนอก.....	16
บริการด้านบุคลากร.....	16
บริการด้านจัดหาสารนิเทศ.....	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บริการด้านจัดหมู่และทำบัตรรายการ.....	23
บริการด้านการจัดส่ง เอกสาร.....	24
บริการด้านเทคโนโลยี.....	24
การทำสัญญาว่าจ้างหน่วยงานจากภายนอก.....	25
สภาพการดำเนินงานห้องสมุดเฉพาะในประเทศไทย.....	30
หน้าที่ของห้องสมุดเฉพาะ.....	31
ประเภทห้องสมุดเฉพาะในประเทศไทย.....	32
สภาพปัญหาและอุปสรรค.....	33
การบริหารงาน.....	33
บุคลากร.....	34
งบประมาณ.....	34
การใช้เทคโนโลยี.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	
ขั้นตอนการวิจัย.....	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ.....	47
สภาพการใช้เทคโนโลยีในห้องสมุด.....	49
สภาพการใช้เทคโนโลยีในห้องสมุด.....	49
ห้องสมุดที่ไม่มีการใช้เทคโนโลยี.....	50
ห้องสมุดที่มีการใช้เทคโนโลยี.....	54
การใช้และความต้องการใช้เทคโนโลยี.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	75
แหล่งที่มาของ เทคโนโลยี.....	75
ประเภทของหน่วยงานภายนอกที่ให้บริการ.....	76
ความต้องการบริการ เทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	77
ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	78
การซื้อ/ให้ เช่าซอฟต์แวร์สำหรับการจัดเก็บและสืบค้นสารนิเทศ.....	81
การพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภายในห้องสมุด.....	85
บริการจัดฐานข้อมูลสำเร็จรูป.....	89
บริการให้คำปรึกษา.....	91
สาเหตุที่ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	93
ปัจจัยภายนอก.....	93
ปัจจัยภายใน.....	98
คุณสมบัติของหน่วยงานภายนอก.....	103
ประโยชน์จากการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	108
สาเหตุที่ห้องสมุดไม่ต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก....	113
สาเหตุที่ไม่ต้องการใช้บริการ.....	113
แนวโน้มความต้องการบริการ.....	118
ทัศนะของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุด.....	121
ทัศนะ เกี่ยวกับห้องสมุด.....	121
การสนับสนุนด้านนโยบาย.....	124
บริการ เทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	126
ความสำคัญของการใช้บริการ เทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	128

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 131
	สรุปและอภิปรายผล..... 132
	สภาพการใช้เทคโนโลยี..... 133
	บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก..... 136
	สาเหตุที่ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก..... 139
	ทัศนะของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุดเฉพาะ 142
	ข้อเสนอแนะ 144
	แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต..... 147
	บรรณานุกรม..... 147
	ภาคผนวก
	ก. แบบสอบถามสำหรับหัวหน้า/ผู้อำนวยการห้องสมุด..... 151
	ข. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุด..... 164
	ค. รายชื่อห้องสมุดเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร..... 170
	ประวัติผู้เขียน..... 198

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับ.....	43
2 จำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา.....	47
3 จำนวนแบบสอบถามสำหรับหัวหน้า/ผู้อำนวยการห้องสมุดที่ได้รับกลับคืนมา.....	48
4 จำนวนแบบสอบถามผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุดที่ได้รับกลับคืนมา.....	49
5 สภาพการไร้เทคโนโลยีห้องสมุด.....	50
6 ความต้องการไร้เทคโนโลยีของห้องสมุดที่ไม่มีการไร้เทคโนโลยี.....	51
7 สาเหตุที่ห้องสมุดไม่ต้องการไร้เทคโนโลยี.....	53
8 ความพึงพอใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่นำมาใช้ของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยี.....	54
9 ความพึงพอใจในจำนวนบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีห้องสมุดที่มีการไร้ เทคโนโลยี.....	55
10 จำนวนบุคลากรด้านเทคโนโลยีของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยี.....	56
11 ความพึงพอใจเกี่ยวกับงบประมาณพัฒนาเทคโนโลยีของห้องสมุดที่มีการไร้ เทคโนโลยี.....	57
12 จำนวนเงินงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยีของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยี..	58
13 เปรียบเทียบเทคโนโลยีของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยีและห้องสมุด ที่ต้องการจะนำเทคโนโลยีมาใช้.....	60
14 เปรียบเทียบประเภทคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยีและห้องสมุด ที่ต้องการจะนำเทคโนโลยีมาใช้.....	62
15 เปรียบเทียบระบบคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยีและห้องสมุด ที่ต้องการจะนำเทคโนโลยีมาใช้.....	64
16 เปรียบเทียบประเภทโปรแกรมประยุกต์ของห้องสมุดที่มีการไร้เทคโนโลยี และห้องสมุดที่ต้องการจะนำเทคโนโลยีมาใช้.....	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17	เปรียบเทียบโปรแกรมประยุกต์ทางธุรกิจที่ห้องสมุดมีการใช้และต้องการ จะนำมาใช้..... 68
18	เปรียบเทียบโปรแกรมประยุกต์เฉพาะงานห้องสมุดที่ห้องสมุดมีการใช้ และต้องการจะนำมาใช้..... 70
19	เปรียบเทียบประเภทงานที่มีการใช้เทคโนโลยีของห้องสมุดที่มีการใช้ เทคโนโลยีและห้องสมุดที่ต้องการจะนำเทคโนโลยีมาใช้..... 72
20	เปรียบเทียบรูปแบบการพัฒนาเทคโนโลยีในห้องสมุดที่มีการใช้เทคโนโลยี และห้องสมุดที่ต้องการจะนำเทคโนโลยีมาใช้..... 74
21	ประเภทแหล่งที่มาของเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก..... 75
22	ประเภทของหน่วยงานภายนอกที่ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยี..... 76
23	ความต้องการบริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกด้านต่างๆ..... 78
24	ความต้องการบริการเทคโนโลยีด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จากหน่วยงานภายนอก..... 79
25	ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ต้องการจากหน่วยงานภายนอก..... 80
26	ความต้องการบริการด้านการซื้อ/ให้เช่าซอฟต์แวร์สำหรับการจัดเก็บ และสืบค้นสารนิเทศจากหน่วยงานภายนอก..... 82
27	ลักษณะบริการด้านการซื้อ/ให้เช่าซอฟต์แวร์สำหรับการจัดเก็บและสืบค้น สารนิเทศจากหน่วยงานภายนอกที่ห้องสมุดต้องการ..... 83
28	ประเภทซอฟต์แวร์สำหรับการจัดเก็บและสืบค้นสารนิเทศที่ห้องสมุดต้องการ..... 84
29	ความต้องการบริการด้านการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภายในห้องสมุด..... 85
30	รูปแบบฐานข้อมูลที่ห้องสมุดต้องการใช้บริการพัฒนาและปรับปรุงจาก หน่วยงานภายนอก..... 86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
31	88
ประเภทฐานข้อมูลที่ห้องสมุดต้องการให้หน่วยงานภายนอกที่การพัฒนา และปรับปรุง.....	88
32	89
ความต้องการบริการจัดฐานข้อมูลสำเร็จรูปจากหน่วยงานภายนอก.....	89
33	91
ประเภทของฐานข้อมูลสำเร็จรูปที่ห้องสมุดต้องการใช้บริการจาก หน่วยงานภายนอก.....	91
34	92
ความต้องการบริการด้านการให้คำปรึกษาจากหน่วยงานภายนอก.....	92
35	94
ปัจจัยภายนอกที่ทำให้ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจาก หน่วยงานภายนอก.....	94
36	95
การจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยภายนอกที่ทำให้ห้องสมุดต้องการใช้ บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	95
37	97
ปัจจัยภายนอกที่ทำให้ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจาก หน่วยงานภายนอกจำแนกตามประเภทสังกัดของห้องสมุด.....	97
38	99
ปัจจัยภายในที่ทำให้ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจาก หน่วยงานภายนอก.....	99
39	100
การจัดอันดับความสำคัญของปัจจัยภายในที่ทำให้ห้องสมุดต้องการใช้ บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	100
40	102
ปัจจัยภายในที่ทำให้ห้องสมุดต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจาก หน่วยงานภายนอกจำแนกตามประเภทสังกัดของห้องสมุด.....	102
41	104
คุณสมบัติของหน่วยงานภายนอกที่ห้องสมุดต้องการ.....	104
42	105
การจัดอันดับความสำคัญคุณสมบัติของหน่วยงานภายนอกที่ห้องสมุด ใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกใช้งานหน่วยงานภายนอก.....	105
43	107
คุณสมบัติของหน่วยงานภายนอกที่ห้องสมุดใช้พิจารณาในการใช้ บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
44 ประโยชน์ที่ห้องสมุดจะได้รับจากการใช้บริการเทคโนโลยีจาก หน่วยงานภายนอก.....	109
45 การจัดอันดับความสำคัญของประโยชน์ที่ห้องสมุดจะได้รับจาก การใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	110
46 ประโยชน์ที่ห้องสมุดจะได้รับจากการใช้บริการเทคโนโลยีจาก หน่วยงานภายนอกจากแนกตามประเภทของห้องสมุด.....	112
47 สาเหตุที่ห้องสมุดไม่ต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	114
48 การจัดอันดับความสำคัญของสาเหตุที่ห้องสมุดไม่ต้องการใช้บริการ เทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	115
49 สาเหตุที่ห้องสมุดไม่ต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก จากแนกตามประเภทสังกัดของห้องสมุด.....	117
50 แนวโน้มความต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกของห้องสมุดที่ ไม่ต้องการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก จากแนกตามแนวโน้ม.....	119
51 แนวโน้มความต้องการบริการเทคโนโลยีของห้องสมุดที่ไม่ต้องการใช้ บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	120
52 ความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุด จากแนกตามประ เภทสังกัดห้องสมุด.....	123
53 การสนับสนุนทางด้านนโยบายต่างๆ ของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบ ห้องสมุด.....	125
54 บริการเทคโนโลยีด้านต่างๆ ที่ผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบห้องสมุดสนับสนุน ให้ห้องสมุดใช้บริการ.....	127
55 ความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานที่รับผิดชอบงานห้องสมุดเกี่ยวกับประโยชน์ ที่ห้องสมุดจะได้รับจากการใช้บริการเทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอก.....	129